

'Je kunt n o it alleen maar een onpartijdige toeschouwer zijn'

Voor het programma Every Nerve deden DasArts-deelnemers interventies in de openbare ruimte. Op zoek naar de confrontatie met hoerenlopers, zakenmannen, ME'ers, voetbalhooligans, economiestudenten, shoppers en toeristen - als schetsen voor nieuw werk.

Een groepje uniform geklede "beveiligers", gehuld in zwarte HEMA-regenpakken met een badge en gewapend met handspiegels, staat vol in de schijnwerpers van de ronkende arrestatiebussen van de mobiele eenheid. Links van hen, in de Damstraat, een aanstromende horde dronken voetbalmalloten van Celtic en Ajax, opgejaagd door een bataljon ME'ers die net de Dam hebben schoongeveegd. Rechts een groep agenten met schuimbekkende herdershonden, klaar voor de strijd. Gedesori nteerde toeristen vluchten weg. Niet het ideale moment voor performancekunst in de openbare ruimte. Of juist wel?

Strijdgewoel

N et voordat de politie en hooligans met elkaar op de vuist gaan, stappen de DasArts-beveiligers toch maar uit het strijdgewoel. Dat blijkt verstandig, want in de knokpartij die volgt worden vijftien agenten in burger het ziekenhuis in geslagen. In een veiliger deel van de stad wordt de performance van Orion Maxted en Greg McLaren nog een paar keer herhaald, naast andere interventies van hun medestudenten Mladen Alexiev, Leila Anderson, Bojan Djordev, Margo van de Linde, Augustina Mu oz en Ana Wild.

'Dit was een eerste aanzet voor een performance over het geweld van de staat,' zegt Maxted de volgende dag. 'In deze stad wordt iedereen bekeken terwijl de politie over ons waakt. Maar wie bewaakt de politie? *Who watches the watchers?* In deze interventie deden wij dat. Het idee was om als anonieme groep beveiligers de politie te volgen en te observeren, in de hoop dat er interactie en confrontatie zou ontstaan. De handspiegels dienden om de politieagenten te weerkaatsen. Zodat ze hun eigen hoofden op onze lichamen zouden zien en de opgebouwde spanning weer weg kon vloeien.'

Maxted is enthousiast. 'Door die rel werden we meegezogen in een stroom van activiteit, agressie en geweld. Het werd bijna tastbaar. Deze interventie maakte overduidelijk dat je n o it alleen maar een onpartijdige toeschouwer kunt zijn. Het was prachtig om dit lijflijk te ervaren.'

90% kan illegaal zijn

Bij de interventie van Bojan Djordev komt minder geweld kijken. Djordev ontdekte eerder, bij een bezoek aan de Amsterdamse haven, dat Nederland wereldwijd op nummer   n staat op het gebied van de cacao-import. Voor de kantorenpanden op de Zuidas en bij de economiefaculteit van de Universiteit van Amsterdam interviewde hij een aantal zakenmannen en studenten over de cyclus van de cacao boon, van oogst tot reep. Aan de hand van een A4'tje met een schetsmatige weergave van het productieproces vroeg hij hen waar de meeste winst wordt gemaakt. En door wie? De levendige gesprekken werden opgenomen.

'Slechts 10% van alle havencargo wordt gecontroleerd,' zegt Djordev. 'Dus 90% van wat er in die containers zit kan illegaal zijn. Vermoedelijk geldt dat ook voor al die zakenpanden op de Zuidas. Mijn

interventie was een try-out om meer over het onderwerp te weten te komen. Het lukte me om interessante gesprekken op gang te brengen, en ook over de controversiële kanten van de cacao-productie te spreken – het menselijke leed en de uitbuiting. Ik had nog wel wat langer met iedereen willen doorpraten. Nu is het zoeken naar de informatieve kwaliteiten van dit werk. Ik heb nog geen idee hoe ik dit in een voorstelling zal gieten.'

Agressief of verbijsterd

Veertig minuten lang zat Margo van de Linde vermomd als prostituee achter een raam op de Wallen, tegenover sekspaleis de Casa Rosso. Totdat de politie er een eind aan maakte, na klachten van haar bureaus van lichte zeden. Van de Linde poseerde als dame van de nacht, maar bij oogcontact met iedere potentiële klant reageerde ze in mimiek en beweging op onverwachte manier. Van de Linde: 'Soms deed ik heel grotesk, dan weer reageerde ik neutraal, andere keren barstte ik in huilen uit. Het heeft me veel inzichten opgeleverd. Toen de politie kwam opdagen ontstond er een boeiend gesprek over de grens tussen openbare en private ruimte. Ik had die kamer gehuurd van jonge webondernemers en ik gebruikte het voor mijn persoonlijke kunstproject, maar dankzij dat raam kreeg het ook een publieke dimensie. Als je impliceert dat je een bordeel runt, dan val je onder de prostitutiewetgeving. Ook al ben je van DasArts.'

Mladen Alexiev en Leila Anderson deden hun interventies midden in de winkelende mensenmassa in de Kalverstraat (Anderson) en op het Damrak (Alexiev). Daar trotseerden ze soms agressieve of verbijsterde reacties van het shoppende publiek. In de grauwe regen hield Alexiev een protestbord omhoog, met de tekst: *the rain will not erase it*. Alexiev: 'Eerst wilde ik naar de Dam, maar werd door de politie tegengehouden vanwege de voetbaldrukke. Op het stillere Damrak kwam het werk beter tot z'n recht. Met mijn interventie heb ik geprobeerd om het monotone straatbeeld even te onderbreken. Dat is gelukt. Daarnaast werd ik me, door mijn rol als eenzame demonstrant met een cryptische slogan, heel erg bewust van mijn eigen uiterlijk en aanwezigheid. Ik ben benieuwd hoe dit werk verder kan groeien.'

Anderson hield bij een aantal winkelruiten in de Kalverstraat een vervreemde tirade tegen de gezichtsloze mannequins, als vrouwelijke ideaalbeelden. Haar aansporing: *Liberate yourself, do it now, break through the glass* werd door een rood aangelopen dame in plat Jordanees afgedaan met: 'Oh, die is volkomen gestoord, kan je helemaal aan d'r gezicht zien.' Toch werd Anderson met stijgende verbazing door een groepje gevolgd (en niet alleen de DasArts-ingewijden).

Zelf is ze niet zo blij met haar interventie: 'Het heeft niet overgebracht wat ik voor ogen had. Ik had de tekst beter moeten uitwerken, en door de herhaling kwamen er vragen over het personage naar boven die onbeantwoord bleven. Wie is zij? Waarom doet ze dit? Nu was het onduidelijk of het een performance of een échte spontane uitbarsting was. Zonder microfoon en versterker was het wellicht helderder geweest. Ook voor de toeschouwers.'

Bevrijden van alledaagse objecten

Augustina Muñoz en Ana Wild deden hun interventie in het geheim. Met blauwgeverfde tongen ontvreemdden de twee - als clandestien superheldenduo *Círculo Azul* - diverse objecten uit Amsterdamse winkels, en herplaatsten deze onopgemerkt op andere locaties in de stad. Steeds lieten ze op de plaats delict en de vindplaats een briefje achter met hun manifest, gedetailleerde aanwijzingen voor de toevallige vinder, en een blauwe cirkel. Zo verstopte het duo drop in de Portugese Synagoge, een glazen kitschpiramide uit een hippiewinkel tussen de potjes augurken in de Albert Heijn, en stopten ze een tube saffraanpasta in een boek van Jorge Luis Borges in de Openbare Bibliotheek. Met als poëtische doel: de viering van anarchie en de bevrijding van alledaagse objecten.

Niet alle geplande acties werden afgewerkt, maar het duo is opgetogen over hun performance. Wild: 'We zijn erin geslaagd om op een onzichtbare, maar hele directe manier totale anarchie te beleven. Als winkeldief zie en voel je de stad op een volledig andere manier.' Muñoz: 'Wellicht hadden we het nog specifieker kunnen maken, bijvoorbeeld door objecten ook op een hele exacte plaats in zo'n boek te plaatsen, bij een bepaalde betekenisvolle passage in het verhaal. Maar we zien deze interventie meer als een systeemtest. Nu is het de uitdaging om deze praktijken ook in ons leven te integreren. Bij DasArts geldt dat voor ons allemaal.'

Tekts: Daniël Bertina

DasArts
 de Theaterschool
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
Master of Theatre